

Provtagningsanvisning för punktionscytologi

Gäller för: Region Kronoberg

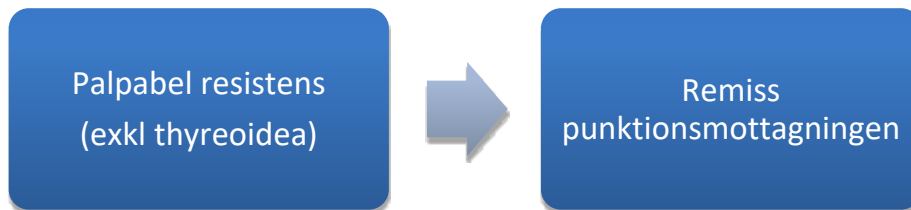
Utförs på: Klinisk patologi och cytologi

Remiss

Elektronisk eller pappersremiss ifylles av remittenten. Remissanvisningar finns på interna sidor, Provtagning och diagnostik, [Klinisk patologi och cytologi](#). I Cambio Cosmic fylls detta i under ”Beställning provbunden” och därefter fliken ”Patologi/Cytologi”

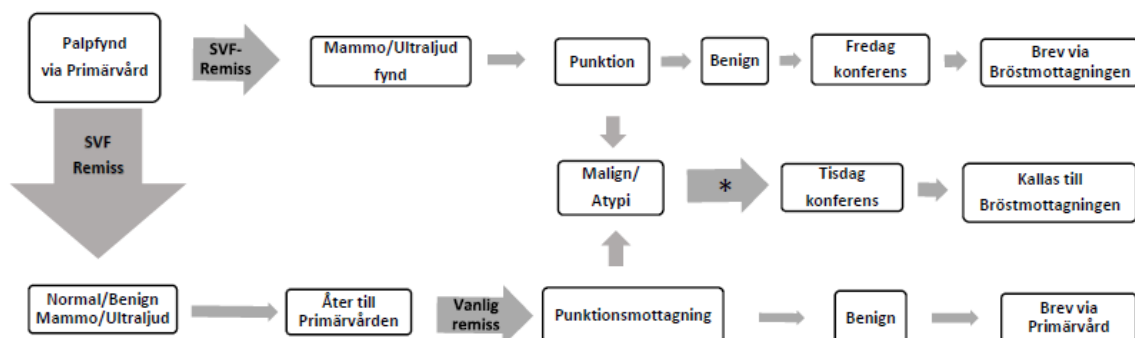
Allmänt

Finnålspunktion av palpabla förändringar (exkl flertalet thyreoideaförändringar) kan utan fördröjning utföras av läkare på cytologavdelningens punktionsmottagning.

Bröst

Enligt aktuella riktlinjer handläggs patienter **MED** palpationsfynd i bröst/axill **UTAN** påvisade förändringar på mammografi/ultraljud fortsatt i primärvården. Om ett signifikant palpationsfynd finns **SKA** patienten remitteras via Primärvården till punktionsmottagningen. Använd remissmall för punktionsmottagning. Observera att trippeldiagnostik även i dessa fall gäller.

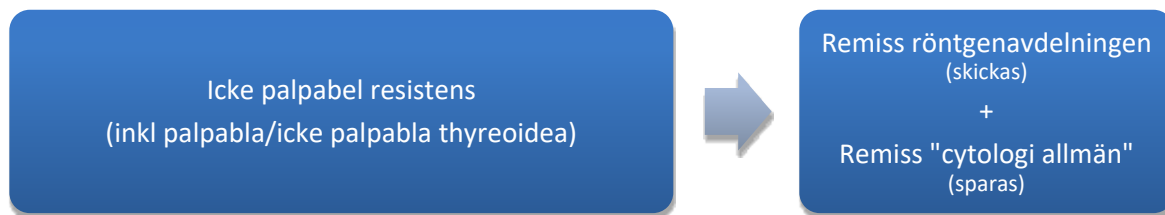
Alternativ

Annan läkare punkterar, vilket förutsätter kännedom om punktionsteknik. Därefter cytologiremiss till oss för analys av material. På CLV kan assistans erhållas dagtid av cytodiagnostiker, som efter överenskommelse kommer och ansvarar för preparationen. Vid vissa diagnoser aktualiseras specialundersökningar, varför information om frågeställning bör ges innan utstryk framställs. Punktionsmaterialet måste på objektglas utstrykas med försiktighet och därefter lufttorkas utan tillsats av fixeringsmedel. Vid vissa frågeställningar föredras spritfixering varvid detta måste ske inom någon sekund efter utstryket. Minst två eller fler punktioner bör göras med samtidig makroskopisk bedömning av utbytets representativitet. Ring 7507 för att kontakta cytodiagnostiker, telefontid måndag-fredag kl 7.30-16.

Punktion som kräver röntgen/ultraljudsledd punktion för säker representativitet

Alla icke palpabla resistenser liksom flertalet palpabla/icke palpabla thyroideaförändringar hänvisas till röntgen/ultraljudsledd punktion. Remissen skickas *inte* till punktionsmottagningen, utan till röntgenavdelningen med önskemål om fin nålpunktion som därefter skickar provmaterialet till cytologavdelningen. Även en remiss för "cytologi allmän" måste skapas och ifyllas varefter punktören skickar i samband med undersökningen.

Utförande

Objektglas med frostad kant (matt kant) ska användas, och glaset måste vara märkta (blyertspenna) med patientens fullständiga personnummer samt namn eller initialer. Markera på alla glas och handlingar eventuell sida och andra lokaliseringsuppgifter, som är nödvändiga om multipla förändringar blir undersökta, tex löpnummer 1, 2, 3 samt hö resp vä. Glaset får ej etikettmärkas.

Endast den aktuella patientens glas får vara framdukade, annars kan förutom glasförväxling risk för stänk uppstå som äventyrar diagnostiken!

Vid cystiska förändringar skickas hela vätskemängden i ett med patientdata märkt rör eller burk. Utstryksglas insändes i specialgjorda skyddsförpackningar. Observera att glaset ej får komma i kontakt med formalinångor. Glöm inte att märka provet med etiketten från Cosmic.

Om man inte har tillgång till Cosmic utan använder pappersremiss förses denna med personnummer och namn. Antalet insända objektsglas antecknas på remissen.

Fixering

I normalfall är glaset lufttorkade. Observera att vid eventuell spritfixering måste detta ske inom någon sekund. Om något glas ska spritfixeras, bör detta först fixeras cirka 30 minuter i 95 % etanol, varefter det kan tagas upp, märkas med ett S, och skickas som lufttorkade glas. Transport sker rumstempererat.

Övrigt

Barn

Vi tar även emot remisser för finnålspunktion av resistenser hos barn. Lokalbedövning i form av EMLA är ofta tillräckligt innan besöket. Ingreppet kan utgöra traumatisk upplevelse för barnet, varför undersökningens diagnostiska värde noggrant bör ställas i relation till upplevelsen för barnet.

Antikoagulantia

Vi önskar information om patienten använder antikoagulantia. Inget uppehåll av eventuell antikoagulationsbehandling behöver göras innan finnålspunktion på *punktionsmottagningen* (observera att bröstmottagningen och röntgenkliniken kan ha andra rutiner). Undantagsfall kan förekomma vid misstänkt kärlrika förändringar.

Flödescytometri

Vid lymfomfrågeställning i samband med finnålspunktion har vi möjlighet att utföra flödescytometrisk undersökning. Om finnålspunktion utförs av annan läkare än på punktionsmottagningen bör remittent på förhand kontakta ansvarig BMA för flödescytometrin. Transport sker skyndsamt till cytologavdelningen före kl. 13.00.

OBS! Om möjligt bör fredagar samt dag före helgdag undvikas - ta alltid kontakt med personal på flödescytometrisklaboratoriet telefon 0470 – 58 75 20.

Sarkom

Regionala sarkomgruppen rekommenderar att subkutana förändringar mindre än 5 cm i diameter (om ej uppenbart benign) utredes med finnålspunktion utan föregående bilddiagnostik. Djupt liggande förändringar eller större än 5 cm punkteras ej utan utredes istället med MR.

Kontakt

Överenskommelse om lämplig tidpunkt (tex vid mer brådskande händelser) kan med fördel göras på telefon 0470 – 58 75 05. Alternativt skickas remiss varefter patienten kontaktas av oss för tidsbokning.

Transport

Vi finns i Hus S. Normal ingång för patienterna är via Centralhallen till S-hallen (f.d. barnhallen) varifrån skyltning (punktionsmottagning) finns på dörrar och i tak. Så väl hiss som trappa finns - våning S4.